№3, 2015

"МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛЫҚ ШАҚ" РО • RC "PRESCHOOL CHILDHOOD" • РЦ "ДОШКОЛЬНОЕ ДЕТСТВО"

ДАНА БАЛА

республикалық ғылыми-ақпараттық әдістемелік журнал

www.rc-dd.kz

ҚАДІРЛІ ОҚЫРМАН ҚАУЫМ!

«Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығы ***«Дана бала»*** *республикалық ғылыми-ақпараттық әдістемелік журналын 2014 жылдың қыркүйек айында тіркеп, шығара бастады.*

Бұл басылымның басты ұстанымы – қазақ елінің «Мәңгілік Ел» идеясына негізделген ұлттық құндылықтарды болашақ ұрпақ бойына дарытудың ғылыми-әдістемелік жолдарын зерделей отырып, оқырман назарына ұсыну.

Тәуелсіз еліміздің жарқын болашағына жол бастап, өнегелі тәрбиені әрбір бүлдіршіннің бойына сіңіруде ата-ана мен педагогтардың үлесі зор. Баланың қабілеті мен бейімін анықтау, жетілдіру мен қалыптастыру балабақшадан бастау алады, олай болса, мектепке дейінгі ұйым мамандарының кәсіби шеберлігі басты назарда. Жаңа ғасырда инновациялық технологияларды меңгерген әрбір педагог баланың жан-жақты қалыптасуына, зерделі де зерек тәрбие алуына игі әсер етеді.

«Дана бала» журналында баланы ерте жастан дамытуды көздейтін, педагог пен ата-ана арасындағы ынтымақтастықты дәріптейтін, педагогтың әдістемелік қорын толықтыратын ғылыми мақалалар жарияланып, үздік отандық және шет елдік іс-тәжірибелер ұсынылуда. Журнал беттерінен бүгінгі балабақша тынысымен, мамандардың инновациялық қызметімен, балалардың даму, өсу, жетілу бағыттарымен танысуға толық мүмкіндік бар.

«Дана бала» ғылыми-ақпараттық әдістемелік журналы www.rc-dd.kz веб-сайтына орналасқан.

Бүгінгі жаһанданған заманның талабын түсінетін, жаңалық пен жасампаздыққа жүгінетін ұстаздар қауымына, ата-аналарға, көпшілік оқырман қауымға бұл басылымның берер тағылымы мол болатынына сенімдеміз.

Бас редактор

ДАНА БАЛА

Республикалық ғылыми-ақпараттық әдістемелік журнал

Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігі Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінің мерзімді баспасөз басылымын және ақпараттық агенттікті есепке қою туралы № 14553-Ж куәлігімен есепке қойылды (15.09.2014ж.)

Меншік иесі
Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «Мектепке дейінгі балалық шақ» Республикалық орталығы» республикалық мемлекеттік мекемесі (Астана қаласы)

Бас редактор
Бижан Құрманғалиқызы Игенбаева
ҚР Білім және ғылым министрлігі «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығының директоры, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент

Редакция алқасы

Жаңыл Алпамысқызы Жонтаева
ҚР Білім және ғылым министрлігі Мектепке дейінгі және орта білім беру, ақпараттық технологиялар департаментінің директоры, педагогика ғылымдарының кандидаты

Шарапат Сейсенбекқызы Сұлтанғазиева
ҚР Білім және ғылым министрлігі Мектепке дейінгі және орта білім беру, ақпараттық технологиялар департаменті Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту басқармасының жетекшісі, педагогика ғылымдарының кандидаты

Әзия Елеупанқызы Жұмабаева
Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университеті Мектепке дейінгі және бастауыш білім беру теориясы мен әдістемесі кафедрасының меңгерушісі, педагогика ғылымдарының докторы, профессор

Сайраш Нағашбайқызы Жиенбаева
Қыздар педагогикалық университетінің педагогика-психология факультетінің деканы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор

Маржан Анесқызы Ғалымжанова
«Өрлеу» БАҰО АҚ филиалы Атырау облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының директоры, педагогика ғылымдарының кандидаты, профессор, Халықаралық Ақпараттандыру академиясының академигі

Алмагүл Даниярқызы Бұғыбаева
Қарағанды облысы білім беруді дамыту оқу-әдістемелік орталығының әдіскері

Гүлнар Қайроллақызы Искакова
Астана қаласы №73 «Аяулым» балабақшасының меңгерушісі

Техникалық редактор
Ләйлә Орымбекқызы Айнамқұлова
«Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығы ақпараттық-талдау бөлімінің маманы

ДАНА БАЛА

Негізгі тақырыптық бағыты

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту саласы бойынша озық идеялар мен тәжірибелерді тарату, педагогтар мен ата-ана қауымына ақпарат түрінде әдістемелік көмек көрсету

Основная тематическая направленность

Распространение передовых идей и опыта в области дошкольного воспитания и обучения, оказание методической помощи педагогической и родительской общественности в виде информационного материала

МАЗМҰНЫ • СОДЕРЖАНИЕ

УАҚЫТ МӘСЕЛЕЛЕРІ • ПРОБЛЕМЫ ВРЕМЕНИ

Е. Иманғалиев. Мектепке дейінгі білім беру мазмұнын жаңарту – өскелең ұрпақ тұлғасын қалыптастыру негіздері 5

Б. Игенбаева. Мектепке дейінгі сапалы білім берудің жаңа тәсілдері....................8

ҒЫЛЫМИ НЕГІЗДЕМЕ • НАУЧНОЕ ОБОСНОВАНИЕ

Р. Бекиш. *Развитие детской одаренности в условиях дошкольных организаций и семьи*....................11

ТӘРБИЕ КӨЗІ • ИСТОКИ ВОСПИТАНИЯ

А.Нургабылова. Стандарты Всемирной организации здравоохранения/ЮНИСЕФ по уходу в целях развития детей раннего возраста 15

ИННОВАЦИЯЛАР • ИННОВАЦИИ

Р. Шарипов. Автоматизация услуг в системе дошкольного образования....................17

Ғ. Жаманқұлова. «Сиқырлы қалам» – заманауи көмекші құрал 19

ӘДІСТЕМЕЛІК ҚОРЖЫН • МЕТОДИЧЕСКАЯ КОПИЛКА

Б. Баязова. Обучающие программы для детей дошкольного возраста....................20

ОЗЫҚ ТӘЖІРИБЕ • ПЕРЕДОВОЙ ОПЫТ

Қ. Қарақұлова. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуда педагогикалық технологиялардың тиімділігі 22

ТҮЗЕТУ ПЕДАГОГИКАСЫ • КОРРЕКЦИОННАЯ ПЕДАГОГИКА

Н. Сариева. Мүмкіндігі шектеулі балалармен жүргізілетін психологиялық және педагогикалық-түзету жұмыстарының әдістерін жетілдірудің өзектілігі.....................................25

ПЕДАГОГ ЖӘНЕ АТА-АНА • ПЕДАГОГ И РОДИТЕЛИ

А. Бугубаева. Работа с родителями – социально-педагогический проект «Заочный детский сад»...27

ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР • НАЦИОНАЛЬНЫЕ ЦЕННОСТИ

«Ханталапай» интеллектуалдық республикалық байқауы – ұлттық ойынды жаңғырту жолы 29

БАЛАЛАР ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫ • ТВОРЧЕСТВО ДЕТЕЙ

«Менің Отаным – Қазақстан!» 37

БАЛАБАҚША КӨРКІ • ПРЕЛЕСТИ ДЕТСКОГО САДА

«Ән шырқайық бәріміз!»...39

АҚПАРАТ • ИНФОРМАЦИЯ

Информация от АО «Финансовый центр»...41

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫН ЖАҢАРТУ – ӨСКЕЛЕҢ ҰРПАҚ ТҰЛҒАСЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ НЕГІЗДЕРІ

Е. Иманғалиев
Қазақстан Республикасы Білім
және ғылым вице-министрі

Қазақстан Президенті республиканы әлемнің бәсекеге қабілетті 30 елдің қатарына қосу міндетін қоғам алдына қойды. Бұл міндет білім беру жүйесін одан әрі дамытудың қажеттілігін айқындады. Қазіргі кезеңде білім берудің барлық деңгейлері сәйкесті ұйымдар желісімен қамтамасыз етілген. Білім берудің құрылымы ЮНЕСКО халықаралық стандарттық жіктемесіне сәйкестендірілген.

12 жылдық білім беруге кезең-кезеңмен көшу туралы Елбасының тапсырмасына сай, орта білім берудің құрылымы **1(мектепалды)+11** айқындалды.

Осыған байланысты:

- мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жалпыға міндетті Мемлекеттік стандарты жаңартылды, оның негізінде мектепалды даярлықтың бағдарламасы әзірленді;

- ҚР Үкіметінің 2015 жылғы сәуірдегі Қаулысымен бастауыш білім берудің стандарты бекітілді;

- үстіміздегі жылдың қыркүйегінен бастап 30 мектептің базасында жаңа оқу бағдарламалары, оқулықтар мен ОӘК кезең-кезеңімен сынақтан өткізу басталатын болады;

- ағымдағы жылдың маусым-тамызында 30 пилоттық мектептердің педагогтарына білім берудің жаңартылған мазмұны және білім алушылардың оқу жетістіктерін сыни бағалау әдістері бойынша оқу өткізіледі;

- сынақ нәтижелері бойынша жаңа стандарттар мен бағдарламалар 2016 жылы шығарылатын болады.

Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасында мектепке дейінгі білім беру жүйесін дамытудың басым бағыттары айқындалған.

Бірінші бағыт – бұл мектепке дейінгі тәрбие мен оқытумен балаларды 100% қамтамасыз ету.

Екінші бағыт – мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту мазмұнын жаңарту.

Үшінші бағыт – педагог кадрларды сапалы дайындау және біліктілігін арттыру.

Бүгінгі күні Министрлік пен өңір әкімдері арасында Меморандумға қол қойылды, жергілікті жерлерде мектепке дейінгі ұйымдар ашу мен іске қосудың 2014-2020 жылдарға арналған Қадамдық жоспары әзірленді.

Қазіргі кезде республикада **8467 (4635 шағын-орталық пен 3832 балабақша)** мектепке дейінгі ұйым жұмыс жасайды, оған **727,4 мың бала** барады. Балаларды қамту **1 жастан 6 жасқа дейінгі 52,3%** (2013ж. – 48,8%), **3-6 жас – 78,6%** (2013ж.- 73,4%).

Республикадағы барлық мектеп ұйымдардың **17,2% немесе 1461 бірлігі** (136,1 мың баламен) жекеменшік ұйымдар болып табылады.

Мектепке дейінгі жекеменшік ұйымдарды дамытудың негізгі факторы мемле-

кеттік білім беру тапсырысын орналастыру болып табылады. Қазіргі кезде жалпы орын санынан мемлекеттік тапсырыс есебінде **28,5% немесе 90 мыңнан астам орын жекеменшік мектепке дейінгі ұйымдарда** орналасқан.

Министрлік мемлекеттік-жекеменшік серіктестік есебінен 18 балабақша және 324 жекеменшік балабақша ашу бойынша 2015-2017 жылдарға арналған жол картасын әзірледі және жергілікті атқарушы органдармен келісім жасады.

Мектепке дейінгі тәрбие жүйесінде жекеменшік секторлар құру тәжірибесін, мектепке дейінгі жекеменшік ұйымдарды одан әрі дамытудың үлгісі ретінде қолдануға болады және әлеуметтік міндеттерді шешуде жекеменшік инвестицияны тартудың шынайы көрінісі деуге болады.

«Даму» Қоры АҚ, «BI-GROUP» инфрақұрылымдық құрылыс Дивизионының директорының, Қарағанды және Шығыс Қазақстан облыстары бойынша «Мемлекеттік-жекеменшік серіктестігінің Қазақстандық орталығы» АҚ Басқарма төрағасының, «Алтын қыран» ЖШС бас директорының орынбасарының, сондай-ақ, республикалық және облыстық маңызы бар жекеменшік мектепке дейінгі ұйымдар Одағы президенттерінің, сонымен қатар, жекеменшік мектепке дейінгі ұйымдар жетекшілерінің қатысуымен мемлекеттік-жекеменшік серіктестік механизмдерінің алуан түрін енгізу және мектепке дейінгі мемлекеттік емес ұйымдар желісін дамыту бойынша жұмыс тәжірибелерін пайдалану үшін Министрлік алдыңғы қатарлы тәжірибелерді таныстыру жұмыстарын жүргізуде.

Қазіргі кезде Министрлік Қазақстан Республикасы кәсіпкерлерінің Ұлттық палатасымен бірлесіп, мектепке дейінгі білім беру нысандарын құруда және шығынды норма ретінде емес, керісінше, ынталандыратын әдіс ретінде шағын және орта бизнес арқылы мемлекеттік тапсырысты орналастыратын МЖС құралдарын енгізу мәселелерін қарастыруда.

Әлеуметтік міндеттерді шешу үшін мектепке дейінгі ұйымдар желісін кеңейту және мектепке дейінгі ұйымдарда меншік түріне қарамастан мемлекеттік білім беру тапсырыстарын орналастыру үшін жекеменшік инвестицияларды тарту арқылы мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесіне жеке секторларды тартуды жалғастыру.

Бұл 3-6 жастағы балаларды мектепке дейінгі сапалы білім берумен толық қамтуға мүмкіндік береді.

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту мазмұнын жаңарту мәселелері бойынша республикада мақсатқа бағытталған жұмыстар жүргізілуде.

Соңғы екі жылда қолданыстағы білім беру бағдарламалары мен оқу-әдістемелік кешендер мазмұны зерделенді.

Мониторинг нәтижелері ғылыми қызметкерлермен, мектепке дейінгі білім беру саласының мамандары және тәжірибелі-педагогтарымен, сондай-ақ, ата-аналар қоғамдастығымен әртүрлі республикалық және өңірлік іс-шараларда талқыланды.

Қорытындысында, республикадағы білім беру жүйесін жаңғырту аясында, нормативтік құқықтық базаны жетілдіруді қажет ететін мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мазмұнын және білім беру үдерістерінің әдістерін жаңарту туралы шешім қабылданды.

Бүгінгі күні мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жалпыға міндетті Мемлекеттік стандарты жаңартылды, оның негізінде мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың

Жалпы білім беретін типтік бағдарламасы мен мектепалды даярлықтың Білім беру бағдарламасы әзірленді.

Жоғарыда аталған нормативтік құжаттарды әзірлеудің негізгі мақсаты мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту мазмұнын бірыңғай талаптармен және жүйелілігін, біртұтастығын, сабақтастығын, үздіксіздігін қамтамасыз ететін жаңа әдістер мен технологияларды қолдану болып табылады.

Білім беру органдарының мәліметтері бойынша мектепке дейінгі білім беру жүйесінде қазіргі кезде **75,3 педагог** қызмет жасайды, бұл өткен жылмен салыстырғанда 750 адамға артық.

Оның ішінде:

- жоғары білімі бар – **44,7 мың (59,4%**);

- мектепке дейінгі жоғары білімі бар – **10,2 мың (23,0%**), өткен жылғымен салыстырғанда 660 адамға артық.

- жоғары санаты бар – 5 339 адам (7%),

- бірінші – 12 120 (16,1%),

- санаты жоқ – 40 мыңнан астам (53,9%) педагогтар.

Мектепке дейінгі ұйымдардың педагогикалық құрамын сапалы жаңарту үшін мектепке дейінгі ұйым тәрбиешілерінің жергілікті және республикалық деңгейде ұйымдастырылатын біліктілікті арттыру курстары арқылы педагогикалық шеберлігін арттыру жұмыстары жалғасатын болады.

Сондай-ақ, мамандығы сай келмейтін жоғары және арнаулы орта білімі бар педагогтарды қайта даярлау және біліктілігін арттыру мәселелері бойынша оларға сертификат беруге болатын жаңа тәсілдер жоспарлануда.

«Жұмыспен қамтудың 2020 бағдарламасы» аясында кадр мәселелерін шешу үшін халықтың жұмыста жоқ бөлігінен республикадағы мектепке дейінгі ұйымдарға арналған кадрлар даярлау және қайта даярлау бойынша білім беру органдары мен халықты жұмыспен қамту органдары бірлескен жұмыстар жүргізуде.

Педагогтар тапшылығы мәселелерін шешу үшін «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту» мамандығы бойынша мемлекеттік білім беру тапсырысы есебінен (240 грант) бөлінетін грант саны жыл сайын артып келеді. Осындай іс-шаралар нәтижесінде мамандығы бойынша жоғары білімді тәрбиешілер үлесі 30%-ға артады деп күтілуде.

Білім саласы өзгеріссіз қалуы мүмкін емес, сондықтан да, біздер, педагогтар қауымы өзіміздің педагогикалық шеберлігімізді жетілдіруге, баланың жүрегі мен ақылына жол табуға, олар еліктей алатын үлгі болуға міндеттіміз.

Мектепке дейінгі ұйымның заманауи педагогы – бұл алуан түрлі бағдарламалар мен әдістемелік әзірлемелерді түсінетін, олармен жұмыс жасай алатын сауатты маман, эрудициялы адам. Ол балалар мен олардың ата-аналарының өзара қарым-қатынасының күрделі жүйесіне енуге қабілетті жақсы психолог. Ол сезімтал, әрқашанда көмек көрсетуге және ынтымақтастыққа дайын, пікірлестер ұжымында жұмыс жасай білетін әріптес.

Біз еліміздің табысының, сіз бен біздің табысымыздың кепілі болатын, ақылды, жаны мен тәні сұлу, мейірімді және өмірде табысты болатын жас азаматтарды тәрбиелеуге ұмтылуымыз қажет.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ САПАЛЫ БІЛІМ БЕРУДІҢ ЖАҢА ТӘСІЛДЕРІ

Б. Игенбаева
ҚР БҒМ «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығының директоры, п.ғ.к.

Еліміздің қоғамдық өмірінде болып жатқан әлеуметтік-экономикалық өзгерістер білім беру жүйесіне, сонын ішінде, мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуға сәйкесті өзгерістер енгізуді талап етеді.

Қазақстан Республикасының мемлекеттік саясатындағы басым бағыттардың бірі мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесін дамыту болып табылады. Елбасымыз Н. Назарбаев мектепке дейінгі білім беруді жаңғыртуға қоғам назарын аудара отырып: «Алдыңғы қатарлы халықаралық тәжірибелер негізінде мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуға оқытудың заманауи инновациялық әдістерін енгізу, ал білім беру технологиялары – жасампаз болуы қажет» - деп тапсырма берген болатын.

Елбасының тапсырмасы мен ата-аналар қауымдастығының сұраныстарын орындау мақсатында, ***біріншіден,*** барлық балалардың мектепке дейінгі тәрбие және оқытуға тең қолжетімділігін қамтамасыз ету мәселесіне, ***екіншіден*** **—** мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесін, оның мазмұнын сапалы жаңғырту мәселесіне бүгінде республикада айырықша көңіл бөлінуде.

Мектепке дейінгі білім беруге ұсынылатын қызметтер сапасын зерделеу мақсатында, мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту мазмұнына мониторинг жүргізілді, ғылыми қызметкерлер, әдіскерлер, тәжірибелі педагогтардың қатысуымен, соның ішінде, on-line тәртібіндегі республикалық және өңірлік деңгейдегі іс-шаралар өткізілді.

Республиканың ғылыми және педагогтар қауымдастығымен жүргізілген жұмыстар нәтижесінде бүгінгі күн талаптарына сай мектепке дейінгі білім берудің нормативтік құқықтық базаларын жаңарту қажеттігі туралы шешім қабылданды. Балаларды ерте жастан дамытумен қамтамасыз ету, яғни баланы туғаннан бастап дамыту **—** мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесін жаңғыртудағы шешуші бағыттың бірі ретінде танылуда.

Соңғы екі жыл бойына республикада балаларды ерте жастан дамыту мәселесін зерделеу мақсатында халықаралық конференция, республикалық және өңірлік семинарлар, мәжілістер, ЮНИСЕФ, ЮНЕСКО өкілдерінің, отандық және таяу, алыс шет елдердің (Жапония, Ұлыбритания, Бразилия, Беларусь) шетелдік сарапшылардың қатысуымен дөңгелек үстелдер өткізілді.

Жүргізілген жұмыстар нәтижесінде әзірленген барлық жаңа нормативтік құқықтық құжатарға енгізуге негіз болып табылатын «Балаларды ерте дамытудың Тұжырымдамалық негіздері» әзірленді.

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың Мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты (МЖМБС) жаңартылды, Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың Жалпы білім беретін оқу бағдарламасы (Оқу бағдарламасы), мектепалды даярлықтың Білім беру бағдарламасы (Бағдарлама) әзірленді.

Жаңартылған МЖМБС-да мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту мазмұнына қойылатын бірыңғай талаптар айқындалды. Сонымен қатар,

- жас ерекшеліктеріне сәйкес балалардың даму деңгейін диагностикалау;
- балаларды туғаннан бастап бағып-күту мен дамыту мәселелері бойынша бағдарлама мазмұнының ата-аналарға насихатталуы;
- балалардың мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуға тең құқылы қолжетімділігін қамтамасыз ететін инклюзивті білім беру қарастырылған.

Қазақстан Республикасында

мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың Жалпы білім беретін оқу бағдарламасы мектепке дейінгі білім берудегі ғылымның жаңа табыстары мен отандық және шетелдік тәжірибелер ескеріле отырып әзірленді және қолданыстағы «Алғашқы қадам», «Зерек бала», «Біз мектепке барамыз» және басқа бағдарламаларды алмастырады.

Оқу бағдарламасының ерекшелігі жалпы адами және ұлттық құндылықтарға негізделген, балалардың қолайлы әлеуметтенуі мен шешуші құзіреттіліктерді игеруіне ықпал етеді және ата-аналар қауымдастығына қолжетімді, туғаннан бастап мектепке барғанға дейін балаларды кешенді дамытуды қамтамасыз ету болып табылады.

Мектеп жасына дейінгі балалардың мұндай қабілеттерін дамыту одан әрі мектепте оқуға қажет болатын құзіреттіліктер жүйесін қалыптастыруға негіз болады.

Оқу бағдарламасы мазмұны балалардың жас және жеке ерекшеліктерін ескеріп және білім беру салаларының мазмұнын кіріктіре отырып, жан-жақты дамытуға бағдарланған: «Денсаулық», «Қатынас», «Таным», «Шығармашылық», «Әлеуметтік орта» білім беру салаларына негізделген.

Әртүрлі білім беру салаларын кіріктіру – бұл бағдарламалық материалды құрылымдаудағы маңызды қадам. Барлық білім беру салалары бір-бірімен тығыз байланысты: бала оқи отырып таниды; тани отырып түсінгендерін әңгімелейді; зерттеу және талқылау үдерісінде құрдастарымен және ересектермен өзара қарым-қатынас жасайды. Осылайша, білім беру салаларының өзара байланысы мен өзара кірігуі балада қоршаған ортасының біртұтас бейнесін қалыптастыруды қамтамасыз етеді.

Оқу бағдарламасы мектеп жасына дейінгі баланы дамыту траекториясы бойынша бағдарламаларды, сондай-ақ, ерекше сұраныстары бар балалармен жүргізілетін түзету жұмыстарының бағдарламаларын әзірлеуге негіз болады. Аталған бағдарлама республикадағы сынақ алаңдары бар 77 балабақшада сынақ жүргізу барысында мамандармен және тәжірибелі педагогтармен талқыланды және енгізілген ұсыныстар мен ескертулерге сай толықтырылды.

Оқу бағдарламасы мазмұнына Отанға, отбасына және айналасындағы адамдарға деген сүйіспеншілігін қалыптастыруға және рухани-адамгершілік құндылықтарға тәрбиелеуге бағытталған «Мәңгілік ел» жалпыұлттық идеясы негіз болды.

Жаңа МЖМБС және Оқу бағдарламасы негізінде жаңа **мектепалды даярлықтың Білім беру бағдарламасы** әзірленді.

Бағдарламаның мақсаты – балалардың рухани-адамгершілік, әлеуметтік, тұлғалық, танымдық қабілеттерін қалыптастыру мен мектепке дейінгі және бастауыш білім берудің сабақтастығын қамтамасыз ету.

Бағдарлама мазмұны заттық-кеңістіктік дамытушы ортада «Денсаулық», «Қатынас», «Таным», «Шығармашылық», «Әлеуметтік орта» білім беру салаларын кіріктіру арқылы жүзеге асырылады.

Мемлекеттік білім беру саясатының негізгі міндеттерінің біріне мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуға барлық балалардың, соның ішінде, ерекше сұранысы бар балалардың тең қолжетімділігі жатады. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың Оқу бағдарламасы негізінде мектеп жасына дейінгі балалардың дене және психологиялық мүмкіндіктерін ескере отырып, мүмкіндігі шектеулі балаларға арналған бағдарлама әзірлеу жоспарлануда.

Рухани бай, жоғары мәдениетті және адамгершілікті тұлға тәрбиелеу жаңартылған нормативтік құқықтық құжаттарда негізгі мақсат болып қойылды.

Білім беру үдерісін инновациялық тәсілдер арқылы жүзеге асыру үшін балалардың шығармашылық және зияткерлік қабілеттерін арттыратын, эмоциялық-ерік жігерін дамытатын, баланың танымдық қабілетін жандандыратын мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың заманауи технологиялары мен әдістері зерделенуде.

Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар мазмұнына мектеп жасына дейінгі балаларға арналған оқыту және дамыту бағдарламалары бар ресурстарды қамтыған интерактивті жабдықтар кіреді.

Аталған технология логикасын, ойлауын, сенсорлық қабілеттерін дамытуға ықпал ететін электрондық контенттің ресурстары бар дидактикалық үлестірмелі материалдармен сүйемелденген.

Инновациялық технологиялардың ерекшелігі:

- кәсіби дикторлардың мәтінді дыбыстауы;
- мультимедиалық-анимациялық материалдарды көрсетуі;
- білім беру әрекеттеріне балалардың қатысуы бір мезгілде жүзеге асуымен айырықшаланады.

Мектепке дейінгі ұйымдардың педагогтарына заманауи әдістер мен технологияларды тұрақты түрде зерделеуге, бейімдеуге және енгізуге көмектер ұйымдастыру жоспарлануда.

Кәсіби құзіретті педагогсыз мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды сапалы жаңарту мүмкін емес. Сондықтан, мектепке дейінгі ұйым тәрбиешілерінің педагогикалық шеберліктерінің деңгейін арттыру механизмдері арқылы кадрлық әлеуетті көтеру жұмыстары жалғасын табатын болады.

Бала үшін тәрбиеші – бұл анасынан кейінгі, бастапқы сәби тұлғасының қалыптасуында орасан ролі бар алғашқы адамы.

Сондықтан сәбидің қабілеттерін айқындайтын, сәбиге жағымды қасиеттерді сіңіре білетін, қоршаған ортаның қолайсыздықтарынан сенімді қорған болатын тәрбиеші бала дамуында басты ролге ие болады.

Алайда, тұлға тәрбиелеу үшін өзі тұлға болуы қажет.

Балабақша педагогы қандай болғаны дұрыс?

Мектепке дейінгі ұйымның педагогы өте көп білуі, өзімен тұрақты жұмыс жасауы, арнайы білік және дағдылары болуы тиіс; өз шеберлігін тұрақты түрде жетілдіруі, инновациялық технологияларды, дәстүрлі емес әдістерді меңгеруі; компьютерлік сауатты болуы қажет.

Ол балалардың жас ерекшеліктерін ескере білетін, оларға жеке қарым-қатынас жасай алатын, оларды сыйлайтын психолог болуы тиіс.

Педагог балалардың шаттығын, сүйіспеншілігін, нәзіктігін, таңданысын тудыратын ертегілер мен қиял әлемі және балалар арасындағы байланыстырушы, шығармашыл тұлға болуы қажет.

Тәрбиеші ата-аналармен де ортақ тіл табыса білуі қажет. Әр ата-ана мейірімді, ақылды, барлық баланы (соның ішінде өз баласында) жақсы көретін тәрбиеші туралы армандайды. Тәрбиеші ата-аналардың мәселері мен тілектеріне назар аударуы, оларға сыпайылық және шыдамдылық (дегенмен ата-аналар әртүрлі болғандықтан, ересек адамдардың психологиясын білуі) танытуы қажет.

Егер де әр балабақшада осындай тәрбиеші-педагог болса, онда мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту бүгінгі күн талаптарына, ата-аналар мен қоғам талаптарына жауап беретін болады.

Біздің балаларымыздың, немерелеріміздің, барлық болашақ ұрпағымыздың келешегін тәрбиелеу – білім беру жүйесінің қалай құрылғанына, зияткер және заманауи түрдегі мектепке дейінгі білім беруді қаншалықты жасай алғанымызға байланысты болмақ.

Республикада бүгінгі күні қабылданып жатқан шаралар Қазақстандағы мектепке дейінгі білім беру жүйесін әлемдік озық стандарттар деңгейіне шығаруға мүмкіндік береді.

РАЗВИТИЕ ДЕТСКОЙ ОДАРЕННОСТИ В УСЛОВИЯХ ДОШКОЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ И СЕМЬИ

Р. Бекиш

эксперт отдела управления качеством дошкольного воспитания и обучения РЦ «Дошкольное детство» МОН РК, кандидат педагогических наук, звание «Учитель- методист»

Забота об одарённых детях сегодня — это забота о развитии науки, культуры и социальной жизни Республики Казахстан завтра. Высокие индивидуальные достижения обычно способствуют самореализации личности и движет общество вперед.

Одним из приоритетных направлений работы дошкольных организаций является работа с одаренными детьми, которая является неотъемлемой частью проблемы реализации творческого потенциала личности.

Для ребенка дошкольного возраста характерна высокая познавательная активность, повышенная впечатлительность, потребность в умственной нагрузке. У него развита интуиция, яркость, конкретность представляемых образов и легкость манипулирования ими. Особенностями дошкольного возраста является фантазия, творческое воображение, нестандартность мышления, кроме этого, проявляется особая чувствительность, отзывчивость на окружающее.

Исходя из этого, для развития творческих способностей необходимо своевременно выявлять детей с предпосылками одаренности, проводить специальную работу по сохранению и дальнейшему развитию их способностей, опираясь на собственную активность детей, объединяя усилия педагога-психолога, воспитателей, узких специалистов, родителей. Работа с одаренными детьми выступает одним из вариантов конкретной реализации права личности на индивидуальность.

Одним из первых, кто подошел к проблеме изучения одаренности, был выдающийся английский антрополог сэр Френсис Гальтон, он заслужил почётное право на особое место в истории психологии одаренности. Ф.Гальтон, первым пытался доказать, что одаренность – результат наследственных факторов. Его книга «Наследственность таланта - его законы и последствия» стала одним из популярных психологических трудов второй половины 20 века. Ф.Гальтоном была создана наука - евгеника (от греч. Рождение более лучших).

Особое место в разработке психологии одаренных детей принадлежит французскому ученому Альфреду Бине, он занимался познавательной деятельностью, разработал тесты интеллекта.

Самое продолжительное исследование принадлежит Льюису Термену в США, его уникальные разработки сыграли большую роль в психологии одаренности.

К числу наиболее популярных в современной психологии относится концепция американского ученого Джозефа Рензулли, который разработал множество тестов для исследования креативности, интеллектуальных способностей человека.

Проблемой одаренности занимались ученые с давних времен, накопленный ими опыт используется до сих пор.

Увидеть одаренного ребенка очень сложно, до сегодняшнего дня не разработан единый диагностический инструментарий для выявления детей, относящихся к категории «одаренных».

Что означает само понятие «одаренность» - это системное, развивающееся в течение жизни качество психики, которое определяет возможность достижения человеком более высоких результатов в одном или нескольких видах деятельности по сравнению с другими людьми.

Возрастные особенности одарённости

Одарённость ребенка проявляется очень рано. Самый интенсивный период его развития с 2 до 5 лет. В этом возрасте закладывается фундамент личности, и она уже проявляет себя. Первичное проявление способностей в непреодолимой, непроизвольной тяге к различным сферам деятельности.

В дошкольном возрасте одаренность проходит несколько этапов:

Первый этап (2-3года) на данном этапе ребенок получает первые сенсорные

впечатления.

Второй этап (3-4года) происходит погружение в деятельность, проявляются начальные признаки природного материала, ребёнок очень активен, ему необходимо предоставить широкий спектр в различных видах деятельности.

Третий этап (4-5лет) творческого поиска ребенка, возможно, объединять детей имеющих способности в группы для дополнительных занятий.

Четвертый этап (5-6лет) ребёнок стремится к достижению положительного результата.

Пятый этап (6-7лет) самопроявление одаренности.

Следующий период проявления одарённости (11-14 лет) вопросы приобретают структуру гипотез, носит исследовательский характер.

Итоговый период проявления одарённости (15-20 лет).

Признаки одаренности – особенности одаренного ребенка, которые проявляются в его реальной деятельности и могут быть оценены на уровне наблюдения за характером его действий.

Мотивационный аспект поведения одаренного ребенка может быть охарактеризован следующими признаками:

• повышенная, избирательная чувствительность к определенным сторонам предметной действительности либо к определенным формам собственной активности, сопровождающаяся, как правило, переживанием чувства удовольствия;

• ярко выраженный интерес к тем или иным занятиям или сферам деятельности, чрезвычайно высокая увлеченность каким-либо предметом. Наличие столь интенсивной склонности к определенному виду деятельности имеет своим следствием поразительное упорство и трудолюбие;

• повышенная познавательная потребность, которая проявляется в ненасытной любознательности, а также готовности по собственной инициативе выходить за пределы исходных требований деятельности;

• неприятие стандартных, типичных заданий и готовых ответов;

• высокая критичность к результатам собственного труда, склонность ставить сверхтрудные цели, стремление к совершенству.

Определение понятия «Одаренный ребенок - это ребенок, который выделяется яркими, очевидными, иногда особыми достижениями или имеет внутренние предпосылки в разных видах деятельности».

Типы одаренности: интеллектуальный, академический (высокий интеллект), художественный, креативный, лидерский, спортивный.

Каждый вид одаренности предполагает одновременное включение всех уровней психической организации с преобладанием того уровня, который наиболее значим для данного конкретного вида деятельности. Например, музыкальная одаренность обеспечивается всеми уровнями психической организации, при этом на первый план могут выходить либо сенсорно-моторные качества, либо эмоционально-экспрессивные качества.

Психологические особенности одаренных детей

Одаренные дети имеют характерное опережающее развитие, то есть:

- дети,отличаются широтой восприятия;
- отличной памятью;
- ранним языковым развитием,обладают широким словарным запасом;
- высокой концентрацией внимания;

В поведенческой сфере одаренные дети обладают высоким чувством справедливости, обладают хорошим чувством юмора, в тоже время они порывисты, нетерпеливы, проявляют нередко черты эгоцентризма, для них характерны страхи, повышенная чувствительность.

Рассматривая роль и вес природно-обусловленных факторов или влияние целенаправленного воспитания и обучения на развитие личности и одарённости ребенка, значение семьи является решающим, прежде всего, повышенное внимание родителей.

Развитию одарённости детей способствуют *высокие познавательные интересы самих родителей.*

В воспитании ребенка родители всегда должны выходить за круг бытовых проблем, в их общении должна быть представлена так называемая совместная познавательная деятельность – общие игры, совместная работа на компьютере, обсуждение сложных задач и проблем.

Родителей и детей должны объединять общие познавательные интересы, на основе которых наблюдается ускоренный темп умственного и общего возрастного развития.

Одарённые дети представляют

собой совершенно особую часть детского населения, которой требуется индивидуализированное обучение. Наиболее подходящая для обучения одарённых дошкольников коллективная форма организации обучения, когда дети являются субъектами педагогического процесса. Система свободных, не организуемых жестко занятий дает каждому ребенку возможность заниматься самостоятельными поисками и добиваться прогресса в индивидуально выбранном направлении. Важную роль в воспитании и обучении принадлежит педагогу, обладающему творчеством, профессиональной компетентностью и заинтересованность семьи.

Важно помнить, что одарённость – «дело штучное», и по отношению к каждому такому ребенку важно найти именно индивидуальный подход.

В настоящее время внимание многих психологов и педагогов привлекает проблема детской одаренности, ее природы, возможности выявления и создания особых образовательных программ для одаренных детей. При этом диагностика одаренности и работа с одаренными детьми базируются на тех данных, которые были получены в специальных исследованиях.

С другой стороны, одаренность не всегда можно отличить от обученности, являющейся результатом более благоприятных условий жизни данного ребенка. Совершенно ясно, что при равных способностях ребенок из семьи с высокими социально-экономическим статусом будет показывать более высокие достижения в определенных видах деятельности сравнительно с ребенком, для которого не были созданы такие условия.

Одаренность конкретного ребенка в значительной мере условная характеристика. Самые замечательные способности ребенка не являются прямым и достаточным показателем его достижений в будущем. Нельзя закрывать глаза на то, что признаки одаренности, проявляемые в детские годы, даже при самых, казалось бы, благоприятных условиях могут либо постепенно, либо весьма быстро исчезнуть. Учет этого обстоятельства особенно важен при организации практической работы с одаренными детьми.

Одаренность – явление многомерное по своему характеру. Для опытного педагога – это возможность и, вместе с тем необходимость более широкого взгляда на своеобразие одаренности конкретного ребенка.

Организация работы с одарёнными детьми

Работа с одарёнными детьми строится следующим образом:

1. *Выявление одарённых детей:* анализ особых успехов и достижений ребенка. Диагностика потенциальных возможностей детей. Использование метода экспертных оценок, наблюдения. Применение психологических тестов (методика для родителей и педагогов А.И. Савенкова «Карта одаренности»; анкета для родителей, авторы В. Шебеко, А. Булах; тест креативность Торренса и др.)

2. *Психолого-педагогическое сопровождение одарённых дошкольников*, которое предполагает:

- составление индивидуального плана развития ребенка;
- создание комфортной развивающей среды, помогающей гармоничному эмоциональному и социальному развитию одарённых детей;
- помощь одарённым детям дошкольного возраста в самореализации их творческой направленности: индивидуальные творческие задания;
- участие в интеллектуальных играх, конкурсах;
- поощрение одарённых детей: награждение дипломами, грамотами за участие в различных конкурсах.

3. *Работа с родителями одарённых детей*: совместная практическая деятельность одарённого ребёнка, родителей и воспитателя. Беседы, тренинги, индивидуальные консультации специалистов дошкольных организаций. Поддержка и поощрение родителей талантливых детей (вручение грамот и благодарственных писем на родительских собраниях). Осуществление психологической подготовки родителей на тему одарённости.

4. Работа с педагогическим коллективом: содействие профессиональному и личностному совершенствованию педагогов по работе с одаренными детьми, обучающий семинар по вопросам работы с одарёнными детьми: «Одаренные дети дошкольного возраста: теория, проблемы и их раннее выявление», консультации «Одаренность как фактор развития личности ребенка», «Вариативность использования интегрированного метода обучения». Подбор и накопление в библиотечном фонде литературы, необходимой для

самообразования, систематический обзор новых поступлений, использование возможностей Интернета.

При создании в детском саду и в семье, где воспитывается одаренный ребенок, благоприятных условий, при слаженной совместной работе за период дошкольного детства ребенок может пройти путь от первых проявлений склонностей до яркого расцвета способностей, одаренности.

Для воспитания творческого ребенка дошкольного возраста требуется инновационный подход воспитателя и родителей:

- желание работать нестандартно, креативно;
- поисковая активность, любознательность;
- знание психологии дошкольников и психологии одарённых детей;

Для организации воспитательно-образовательной работы с одаренными детьми дошкольного возраста необходимы следующие условия:

- наличие специально подготовленных высококвалифицированных воспитателей и педагогов для работы с одаренными детьми;
- наличие богатой предметно- пространственной среды;
- создание атмосферы доброжелательности и заботливости по отношению к ребенку;
- наличие плана работы с одаренными детьми.

В своей работе необходимо руководствоваться следующими *принципами*:

- преемственность, реализуемая в процессе сотрудничества воспитателей, педагогов и родителей;
- индивидуальный подход;
- возможность выбора;
- комплексный подход;
- рациональное соотношение индивидуальной и коллективной деятельности ребенка, объема специальных и общеразвивающих занятий;
- взаимодействие и сотрудничество детского сада с дополнительными организациями образования.

Дети с признаками одаренности имеют возможность раскрыть и реализовать свои способности в кружках, студиях, секциях, организованных при дошкольных организациях.

В последнее время актуальность и значимость проблемы раннего выявления и развития одаренности все больше возрастают.

Дошкольное детство является очень важным и благоприятным периодом для развития одаренности.

Развитие детской одаренности в условиях обычного детского сада требует разработки и внедрения целостной системы педагогического управления деятельностью всего педагогического коллектива в этом направлении. Деятельность педагогического коллектива детского сада по развитию детской одаренности строится на основе системного, личностно-ориентированного, личностно-деятельностного подходов.

Раскрытие проблем одаренных детей дошкольного возраста происходит через взаимосвязь их со сверстниками, взрослыми и с их родителями. В программе были приведены ряд исследований ученых-педагогов. Исследования показали, что количество детей со средним уровнем развития преобладает над количеством одаренных детей. Значит, что одаренных детей немного. В связи с этим необходимо поддерживать и помогать развиваться одаренным детям с дошкольного возраста в условиях дошкольных организаций и семьи.

Список использованной литературы

Основные положения «Декларации прав человека», принятой генеральной Ассамблеей ООН 10 декабря 1948 г.;

Основные положения «Конвенции о правах ребенка», принятой Генеральной Ассамблеей ООН 20 ноября 1989 г.;

Закон «О правах ребенка в Республике Казахстан» 2002г

Закон РК «Об образовании» (2007г. с изм. и дополн. 24.10.2011г.13.01.02015г.);

Государственная программа развития образования в РК на 2011-2020гг 7.12.2010.;

«Балапан» бағдарламасы 2010-2020гг.28.05.2010г (20.12.2013г) №1377

Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения 23.08.2012. №1080.

2. Белова, Е.С. Одаренность малыша : раскрыть, понять, поддержать / Е.С. Белова. - М.: Академия, 1998. - 251 с.

3. Богоявленская, Д.Б. Рабочая концепция одаренности / Д.Б. Богоявленская, А.В. Брушлинский, В.Д. Шадриков. - М.: Педагогика, 1998. - 257 с.

4. Божович, Л.И. Избранные психологические труды. Проблемы формирования личности / Л.И. Божович. - М.: Международная *педагогическая академия, 1995. - 212 с.*

СТАНДАРТЫ ВСЕМИРНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ/ЮНИСЕФ ПО УХОДУ В ЦЕЛЯХ РАЗВИТИЯ ДЕТЕЙ РАННЕГО ВОЗРАСТА

А. Нургабылова
координатор программы здравоохранения и питания Детского фонда ООН ЮНИСЕФ г. Астана

В настоящее время большинство ученых и исследователей в области педиатрии, общественного здравоохранения, психологии, педагогики и права едины во мнении, что первые годы жизни ребенка очень важны в его развитии. Это период огромных возможностей, но, в то же время, и период уязвимости перед негативным влиянием.

Хорошее питание и здоровье, забота родителей и стимуляция к обучению в ранние годы помогают детям добиваться хороших результатов в школе, быть здоровее и активно участвовать в жизни общества.

Развитие детей в раннем возрасте, включая их сенсорно-двигательные, социально-эмоциональные и речевые/когнитивные способности, закладывает важнейшие основы здоровья, обучения и поведения на протяжении всей жизни человека.

Качественный уход, забота о ребенке, целенаправленное развитие его способностей являются существенными не только в плане сохранения жизни ребенка, его здоровья, но и, не менее важно, формирования его как личности.

Главная рекомендация для родителей и воспитателей: ЭТО забота о детях - чуткость и отзывчивость по развитию умственных (когнитивных) способностей детей. Забота о развитии ребенка стимулирует установлению позитивного контакта между ребенком и родителем (воспитателем).

Рекомендация по общению для детей 1-6 месяцев – «начинайте беседу с ребенком, произнося звуки и делая жесты, копирующие звуки или жесты своего ребенка», является адаптацией принципов хорошего взаимодействия и подчеркивает чуткость, отзывчивость и эмоциональный обмен. Для когнитивного развития ребенка младшего возраста требуется чуткость и отзывчивость.

Чуткость – понимание сигналов ребенка, его действий и звуков, которые сигнализируют о потребностях и желаниях

Отзывчивость – способность реагировать на сигналы ребенка правильно и в зависимости от обстоятельств

Гармоничное физическое, эмоциональное и интеллектуальное развитие — главные показатели здоровья. Здоровый ребенок подвижен, энергичен, любознателен. Он легко приспосабливается к условиям окружающей среды. При этом необходимо учитывать, что основной особенностью детского возраста является интенсивность роста и развития. Чем младше ребенок, тем интенсивнее протекают эти процессы. Существуют убедительные научные доказательства важности улучшения заботы о детях раннего возраста:

- Мозг очень быстро развивается в первые годы жизни ребенка. Недостаточное качество стимуляции, поддержки и заботы серьезно влияет на умственное развитие ребенка.

- Влияние неблагоприятных факторов на детей в раннем возрасте можно сократить. Меры раннего вмешательства, осуществленные в отношении неблагополучных детей, ведут к повышению выживаемости детей, улучшению их здоровья, роста, когнитивного и социального развития.

Дети, получающие помощь в раннем детстве, достигают больших успехов в школе. Когда они становятся взрослыми, то чаще находят себе работу и имеют более высокие заработки, у них более хорошее состояние здоровья, они в меньшей степени зависят от систем социального обеспечения, и среди них ниже преступность по сравнению с теми, кто был лишен таких возможностей на раннем этапе своей жизни.

Для правильной оценки роста и развития детей необходимо знать особенности физиологии этих параметров соответственно возраста ребенка, а также факторы, влияющие на них.
Основные показатели развития детей:
- масса тела;
- рост/длина;
- окружность головы;
- психомоторное развитие.

Масса тела — это наиболее важная составляющая часть роста и развития ребенка, замедление или остановка прибавки ее является первым признаком недостаточности питания и роста ребенка.

Психомоторное поведение является существенным аспектом развития ребёнка, так как оно отражает становление разных отделов нервной системы ребенка в определенные периоды жизни.

Для оценки развития ребенка выделяют степень овладения им несколькими типами навыков, такие как:

- *Двигательные* (или моторика) – умение схватить чашки и держать их, управление тем, куда их положить.

- *Социальные* – общение с родителями и детьми, ожидание от родителя помощи и похвалы.

- *Когнитивные* – обучение методом проб и ошибок, какая чашка является больше или меньше, какие чашки, сложенные одна в другую, смогут стоять столбиком, повторение задания, пока его выполнение не станет простым.

- *Эмоциональные* – все новые и новые попытки выполнить задачу, пока чашки не будут сложены одна в другую, не расстраиваясь или не сердясь при этом; стремление поделиться своим достижением с заботливым взрослым.

Достоверным и показательным индикатором развития ребенка является *достижение им моторных навыков* (сидение без опоры, ползание на руках и коленях, стояние с посторонней помощью, хождение с посторонней помощью, самостоятельное стояние, самостоятельное хождение), развитие речи и слуха.

Оценка развития ребенка является одним из наиболее важных аспектов, при котором оцениваются физическое развитие, его умственное и социальное развитие, позволяя рано выявлять проблемы, которые можно предотвратить.

Нарушения в различных показателях отражают лежащие в их основе процессы и позволяют предположить различные причинные связи, такие как генетические, гормональные, внутриутробные факторы, а факторы окружающей среды: нерациональное питание, различные заболевания, лишение детей внимания, любви и ласки. К примеру, причинами нарушения масса-возрастного и масса-ростового соотношения являются: нерациональное питание — острый голод; тяжелые заболевания (острые и хронические соматические и инфекционные заболевания), эмоциональные и социальные факторы.

Например, задержка роста и функции иммунной системы связана с дефицитом витамина А в организме. Недостаток железа и йода приводят к задержке умственного развития, плохой успеваемости, работоспособности. Дефициту этих трех микронутриентов (железа, йода и витамина А) в мире сейчас уделяется большое внимание по причине угрожающих и крайне негативных его последствий для жизни человека.

Для того чтобы правильно оценить рост и развитие ребенка и создать ему условия для гармоничного развития Детским фондом ООН в Казахстане разработано учебно-методическое пособие по физическому и психосоциальному развитию детей раннего возраста (от 0 до 5 лет) и Индивидуальная карточка роста и развития в рамках программы Министерства здравоохранения «Уход в целях развития». Эти издания были на основе стандартов роста и развития ВОЗ/ЮНИСЕФ, являются уникальными и помогут всем работникам ухаживающим за детьми раннего возраста и родителям, умело вести учет параметров развития и изменений состояния и здоровья ребенка и правильно реагировать на психосоциальное поведение детей и соотвественно ухаживать за ними.

Существует достаточно доказательств того, что успешные вмешательства в области питания улучшают физический рост. Также имеются доказательства того, что такие вмешательства, включая содействие здоровой практике кормления грудью, при их осуществлении на ранних этапах жизни ребенка, способны существенно улучшить психосоциальное развитие и оказывать существенное положительное воздействие на когнитивное и двигательное развитие ребенка. Первые несколько лет жизни ребенка являются наиболее чувствительными в отношении вмешательств в питание, так и психосоциальных вмешательств. При одновременном осуществлении, те вмешательства, которые направлены на содействие росту, и те, которые содействуют психосоциальному развитию, оказывают еще большее воздействие, чем, если бы они осуществлялись по отдельности.

АВТОМАТИЗАЦИЯ УСЛУГ В СИСТЕМЕ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Р. Шарипов
директор компании «Интегро»
г. Петропавловск

В Стратегии «Казахстан-2050» Лидером нации были поставлены новые системные ориентиры, определены новые принципы социальной политики и приоритеты в деятельности государственных органов по ее реализации. «Любой ребенок, который родился на нашей земле – казахстанец. И государство должно заботиться о нем.» Эти слова Президента определяют стратегический курс и основные задачи в данной сфере. Также в выступлениях неоднократно подчеркивается, что одной из важнейших задач государства является формирование интеллектуального, физически и духовно развитого молодого поколения. Необходимо обеспечить его потребности в образовании, социализации личности, помочь успешно жить и действовать в динамично меняющемся мире и со временем взять на себя основную ношу в развитии страны. В этом большую роль играет становление личности с детского сада.

В целях осуществления информационно-технической поддержки инновационного подхода к автоматизации деятельности дошкольных организаций Компания **ИНТЕГРО** предлагает внедрение автоматизированной информационной системы (АИС) «Алтын Бесік» в детских садах, и вместе с тем – всего нового, что информационная система может предложить для автоматизации деятельности организации.

Важность автоматизации в сфере образования

Основным фактором успешного функционирования учебного заведения является грамотная организация процесса обучения. Современные информационные технологии предоставляют широкие возможности в организации и управлении образовательным процессом. В настоящее время автоматизация – неотъемлемая часть деятельности любого учебного заведения, которое хочет иметь право называться прогрессивным.

Использование информационных технологий является одним из важных направлений деятельности любой дошкольной организации, так как создает условия для готовности воспитателей эффективно работать в новой информационной среде и изменяющихся организационных условиях, изменить методику и организацию форм обучения.

Внедрение АИС управления в деятельность дошкольных организаций (ДО) позволит решить следующие задачи:

- добиться прозрачности всех процессов управления дошкольной организацией;
- повысить контроль качества оказания образовательных услуг;
- оперативно предоставлять достоверные данные организаторам учебного процесса, повысить оперативность, точность и правильность принятия управленческих решений;
- автоматизировать документооборот с подготовкой всей необходимой учебной документации и контролировать исполнительскую дисциплину сотрудников, участвующих в организации воспитательно-учебного процесса.

Возможности системы

Система является инновационным продуктом, учитывает лучшее из опыта зарубежных проектов, но полностью соответствуя специфике работы дошкольных организаций в Республике Казахстан.

АИС «Алтын бесік» (далее «Система») автоматизирует 3 аспекта деятельности дошкольных организаций:
- управление ДО,
- управление учебным процессом,
- внутренние бизнес-процессы ДО.

1) Автоматизация управления ДО

Автоматизированная информационная система для дошкольных организаций – это решение для автоматизации бизнес-процессов детских садов, созданное на платформе «Информационно-аналитическая система ИНТЕГРО».

Система обладает модульной структурой.

***Модуль «Безопасность»** представляет собой систему контроля и управления доступом и помогает снизить риски, связанные с защитой территории от несанкционированного доступа.*

***Основные модули – «Здоровье», «Питание» и «Развитие»** – упрощают и ускоряют выполнение трудоемких аспектов работы медика, воспитателей и методиста.*

***Дополнительные модули – «Управление персоналом», «Электронный документооборот» и «Хозяйственный блок»** автоматизируют работу с персоналом, документацией и товарно-материальными ценностями, а также повышают эффективность планирования, учета, контроля, анализа деятельности учреждения и принятия управленческих решений в реальном времени.*

***«Личный кабинет родителя»** позволяет автоматически предоставлять родителям информацию о пребывании их детей в детском саду.*

ПРЕИМУЩЕСТВА ВНЕДРЕНИЯ СИСТЕМЫ

Для государственных органов в области образования:

- повышение качества и прозрачности работы дошкольных организаций;
- автоматизация ведения и сдачи отчетности;
- помощь системы при проведении аттестаций, проверок и комиссий как аттестующим, так и аттестуемым;
- возможность создания единой среды ведения документации ДО на городском и областном уровнях.

Для родителей:

- дополнительная защита ребенка;
- возможность следить за показателями и результатами развития ребенка;
- прозрачность работы дошкольных организаций, а как следствие – установление доверительных отношений между родителями и ДО.

ВОЗМОЖНОСТИ АИС «ИНТЕГРО: ЭЛЕКТРОННЫЙ ДЕТСКИЙ САД»

Управление образования:

- владеет информацией о структуре и кадровом составе подведомственных организаций;
- получает доступ к исчерпывающим сведениям о подопечных ДО;
- получает из системы широкий спектр отчетов по данным, содержащимся в системе;
- оказывает методическую помощь подведомственным организациям;
- обменивается документацией с подведомственными организациями;
- контролирует перевод детей из одной ДО в другую.

Более подробная информация на сайте www.integro.kz

«СИҚЫРЛЫ ҚАЛАМ» –
ЗАМАНАУИ КӨМЕКШІ ҚҰРАЛ

Ғ. Жаманқұлова
№88 балабақша меңгерушісі
Алматы қаласы

Қазіргі заманғы білім берудің әдістері балаларға қызықты, тартымды да әсерлі болып, заманауи технологиялық трендке жауап беруі тиіс екені белгілі.

Орыс тілді балабақшада Мемлекеттік тілді үйрету жан-жақты ізденісті талап етеді. Тілдің сапалығы педагогтың кәсіби біліктілігіне, тұратын аймағына байланысты.

Осы орайда, ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінде Мемлекеттік бағдарламаларға негізделген «Сиқырлы қалам» кешенін пайдалану жақсы нәтиже көрсетіп отыр. Кешен материалдары мультимедиалық, заманауи, халықаралық технологияларға негізделген. Түрлі-түсті 60 постерлер «Қаламмен» дыбысталады. Бұл қалам жеке өзі немесе теледидар, компьютер, интерактивті тақтаға визуалды анимацияны шығару үшін пайдаланылады. «Сиқырлы қалам» көпсалалығы мен қарапайымдылығымен ерекшеленеді. Оның:

- сөйлеу, дұрыс айтылуы;
- оқу;
- басылым мен анимациялық материалдың визуалдығы;
- тыңдалымы;
- балалардың білім қабылдауына қызығушылығын артыратын, зейінін қалыптастыратын құрал болып табылады.

«Сиқырлы қаламның» тартымды постерлері әр тақырыпқа сай әзірленген, ән, өлең, тақпақ және де жаңа сөздермен қамтылған. Мысалы, «Қазақстан қалалары» тақырыбындағы постерде қалалар жазылған Қазақстан Республикасының картасы көрсетілген, балалар барлық қалалардың аттарын әнмен қайталап, есте сақтауына септігін тигізеді. «Достығымыз жарасқан» тақырыптағы постерде де балалар жаңа сөздерді дауыстап қайталап, достық туралы әнді хормен орындайды. Осындай әдіс-тәсілдер мектепке дейінгі балалардың жаңа материалды тез қабылдауларына зор мүмкіндік береді.

Сонымен қатар, балабақшада «Сиқырлы қалам» постерлерін тек тіл мамандары емес, басқа да тәрбиешілер мен педагогтар тәрбиелеу-оқыту процесінде тиімді пайдалануында алар орны ерекше.

«Сиқырлы қалам» бүгінгі таңда әрбір педагог үшін заманауи көмекші құрал.

ОБУЧАЮЩИЕ ПРОГРАММЫ ДЛЯ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Б. Баязова

эксперт РЦ «Дошкольное детство»
г.Астана

Под обучающей программой следует понимать специально организованную деятельность, сочетающую в себе как учебные, так и игровые элементы. Обучающая программа направлена на решение ряда задач, давая возможность смоделировать свою деятельность, и содержит в себе как сознательное целенаправленное научение (обучение), так и научение непроизвольное (игровая деятельность).

Обучающая программа включает в себя такие виды деятельности:

1. Инструментальный – обучение конкретным навыкам и приемам;

2. Межличностный – обучение в процессе игры межличностному взаимодействию;

3. Гностические – получение необходимых знаний, формирование определенных способов мышления.

Обучающие программы повышают эффективность учебного процесса, если они психологически и педагогически целесообразно организованы, а именно:

- определено их место в образовательном процессе в сочетании с другими технологиями;
- создаваемые задания максимально приближены к реальной действительности;
- создан эмоциональный фон, атмосфера взаимодействия, соревнования;
- определена роль педагога в процессе обучения.

Разработанные нами обучающие программы призваны в максимальной мере содействовать решению учебно-воспитатетельных задач, стоящих перед дошкольными организациями.

Отличительные особенности обучающих программ

- быть самоучителем, выходя на личностный уровень и саморазвития;
- закладываются мотивационная основа, возможность развития познавательных интересов, самоконтроля и самооценки, целенаправленного творческого мышления;
- реализуется дифференцированный подход в зависимости от их индивидуальных особенностей;
- выполнение многоуровневых заданий позволяют практически реализовать природные дарования ребенка;
- отражать национальный менталитет, овладеть сознанием родного края, родной земли, родного очага.

Обучающая программа состоит из альтернативной программы по старшей группе, видеоматериалов, заданий, игр и упражнений с учетом возрастных особенностей, Альтернативная программа разделена на блоки.

Блок «Игра» – решение проблемы ранней профориентации детей дошкольного возраста. Преобразования в области образования требуют переосмыслить содержание образования и переходить к новым моделям образования. Актуализируя игру, различные ее виды, нами разработана система средств и методов, обеспечивающих эффективность процесса образования и воспитания. Начиная с младшего дошкольного возраста, дети имеют представление о профессии взрослых. Ранняя профориентация помогает определиться с профессией, иметь собственный взгляд на возможности, интересы. Нами разработаны модель знакомства дошкольников с профессиями взрослых. Она разделена на модули. Каждый модуль на профессии взрослых; на три вида: познавательная, поисковая, творческая. Каждый модуль использует свои формы организации. Например,

1-модуль – «Детский сад»

профессии: воспитатель, помощник воспитателя, повар, медсестра, врач, музыкальный руководитель, дворник, прачка;

1) *познавательный* – формы организации работы: беседа, работа с картиной, чтение произведений, познавательные, развивающие игры;

2) *поисковый* – формы организации: наблюдения, экскурсии, дидактические игры;

3) *творческий* – формы организации: сюжетно-ролевые игры, изобразительная деятельность (рисование, аппликация, лепка, конструирование).

2-модуль – «Стройка»

профессии: *для младшей группы* – строитель, *для средней группы* – строитель, водитель, машинист подъемного крана; *для старшей группы* – строитель, водитель, машинист подъемного крана, конструктор, архитектор.

3-модуль – «Шахта»

профессии: *для младшей группы* – шахтер; *для средней группы* – шахтер, электрик, машинист паровоза; *для старшей группы* – шахтер, электрик, машинист паровоза, машинист шахтного оборудования. Данная модель помогает воспитателям детских садов познакомить детей с профессией, самим разработать дидактический материал, апробировать.

Блок «Обучение грамоте» – познавательный процесс должен осознаваться ребенком как индивидуальный, зависящий от усилий, которые он вкладывает в изучение языка. В результате наблюдений, которые сопровождаются анализом, приходят к синтезу, то есть к целостному представлению о предмете, установлению взаимных связей между его частями.

Блок «Экология» – преобладающий метод – непосредственное наблюдение за объектами природы и обобщение результатов наблюдений. При этом знания о природе будут приобретаться не путем заучивания, а путем активного познания природы, в процессе которого развивается умение наблюдать и творчески мыслить, выделять существенные признаки объектов, находить в них черты сходства и различия, классифицировать, делать обобщения и выводы. Все эти мыслительные операции способствуют развитию детского мышления.

Блок «Математика» – после проведения наблюдений над предметом детям становятся более ясными новые знания, запоминаются слова, обозначающие предметы и явления, уточняются представления о форме, величине и других внешних признаков предметов. Постепенно дети за словом привыкают видеть его конкретное содержание.

В дальнейшем планируется включить **блок «Информатика», блок «Игра в шахматы»** В зависимости от правильной дозировки познавательного материала, правильного подбора объектов и дидактически выдержанной структуры организованной учебной деятельности, повышается информационная насыщенность учебной деятельности, а педагогический эффект познавательного процесса в целом становится более высоким.

В настоящее время у педагогов появилась свобода для творческого поиска, которая поддерживается государственной политикой. Все более осознается необходимость в педагогической поддержке индивидуальности ребенка, построения его собственной траектории развития. Обучающая программа как одна из моделей обучения способствует активизации познавательной деятельности, позволяет реализовать себя, повышает интерес к обучению, дает опыт, облегчает переход от теории к практике, позволяет формировать навыки и умения. Таким образом, обучающая программа как одна из моделей обучения способствует активизации познавательной деятельности, позволяет реализовать себя, повышает интерес к обучению, дает опыт, облегчает переход от теории к практике, позволяет формировать навыки и умения. Дошкольный возраст – особый, уникальный по своей значимости период познания мира, смысла человеческих отношений, осознания себя в системе предметного и социального мира, развития познавательных способностей. Дошкольное образование начинает ориентировать ребенка на более высокие уровни, в данном случае – на школу. Задача воспитателя выполнять педагогическую функцию, предопределять микросоциальную среду жизнедеятельности детей дошкольного возраста и направляет их развитие. Дошкольный возраст является важным периодом интенсивного развития, в котором закладывается фундамент будущей личности.

ЛИТЕРАТУРА

1. Новоселов С.А., Шкутина Л.А., Егоров В.В. – Творческий компонент подготовки педагога профессионального обучения – Киров,-2003,-303с.

2. С.Шишов Проектный метод: проблемы и перспективы // Учитель, 2002, № 1, 39-43 С.

3. Г.Аствацатуров Тактика познавательного поиска // Учитель, 2002, № 1, 59-65С.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ МЕН ОҚЫТУДА ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Қ.Қарақұлова

«Ер Тарғын» балабақшасының меңгерушісі
Қызылорда қаласы

Оқыту үдерісіне заманауи әдістемелер мен технологияларды енгізу, педагогтар құрамының сапасын арттыру, біліктілікті растаудың дербес жүйесін жасау, білімге қол жеткізу аясын кеңейту қажет.
Н.Ә.Назарбаев

Қызылорда қалалық білім бөліміне қарасты “Ер Тарғын” мемлекеттік коммуналдық қазыналық кәсіпорын балабақшасы 12 топтық, 280 бала тәрбиеленуде.

ҚР Білім және Ғылым министрлігінің 2014жылғы 04-қазандағы №408-ші бұйрығына сәйкес “Ер Тарғын” балабақшасы мектепке дейінгі ұйымдарында инновациялық әдістер мен технологияларды қолданып білім беретін оқу бағдарламасын сынақтан өткізу алаңының бірі.

Тәрбие мен оқыту процесінде заманауи әдістер мен технологияларды жүзеге асыру арқылы бәсекеге қабілетті жеке тұлға тәрбиелеп, бүлдіршіндердің физикалық зияткерлік қасиеттерін дамыту негізінде олардың негізгі құзыреттіліктері қалыптасуда. Қазіргі таңда қоғамда болып жатқан әлеуметтік-экономикалық өзгерістер мен еліміздің білім беру саласының әлемдік білім кеңістігіне өтуі, білім беру саласында соның ішінде мектепке дейінгі тәрбие мен білім беруде уақыт талабына сай өзгерістер енгізуді талап етіп отыр. Балабақшадағы өзекті мәселелерді шешу, ұсынылатын қызмет сапасын жоғарылату, күн сайын артып отырған ата-аналар талаптарын қанағаттандыру мақсатында инновациялық технологиялар кеңінен қолданылуда.

Баланың танымдық қызығушылығын қалыптастыру мақсатында Ақпараттық коммуникативтік технология кабинеті жабдықталған. Онда мультимедиялық құралдар, интерактивті тақта, видеопроектор, ноутбуктар, бейнедискілер, интерактивті “Сиқырлы қалам” оқу-әдістемелік кешені, бес білім беру саласы бойынша электронды оқулықтар және “Электронды қазақ үйі” бар.

«Сиқырлы қалам» интерактивті оқу-әдістемелік кешені арқылы балалар суреттегі бейнелердің қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде айтылуын үйреніп, сөздік қорларын молайтады

Ақпараттық-қатынастық технология құралдары арқылы балалар компьютерлік сауаттылыққа үйренеді

Интерактивтік құралдар балалардың қызығушылығын арттырады, сенсорикалық үдерістерін дамытады

Инновациялық әдіс-тәсілдерді дұрыс таңдау, жаңаша педагогикалық технологияларды дұрыс қолдана білу, жеке тұлғаның дұрыс дамып қалыптасуы үшін ыңғайлы жағдай жасау ─ әр педагогтың міндеті.

Сондықтан да, балаларды дамытатын тәрбие мен оқыту процесінде **отандық және шетелдік инновациялық тәжірибе элементтері** пайдаланылуда.

«Тәй-тәй» технологиясы бойынша белсенділік орталықтарындағы жұмыстар жеке тұлғаның белсенді іс-әрекетін дамыта отырып, өзін жеке тұлға ретінде сезіне білуге, бір-бірімен өзара көмектесе отырып, бірлікте, ынтымақта жұмыс істеуге дағдыланды.

Балалардың логикалық ойлау қабілетін, есте сақтауын және шығармашылығын дамытуда **В.Воскобовичтің дидактикалық ойындары** қолданылуда.

Д.Кюизенер таяқшаларын қолдану арқылы балалардың саусақ моторикасы мен құрастыру дағдысы дамып, қарапайым математикалық ұғымдары қалыптасты.

Н.Зайцев кубиктері бойынша балалардың табиғи көру, есту, сезу интуициясы реттеліп, ойын ойнау арқылы сөздерді дұрыс айтуды, сөздерді буынға бөлуді және санауды меңгерді.

З.Дьенештің логикалық блоктары арқылы балалардың есте сақтау қабілеттері дамып, геометриялық пішіндермен, олардың көлемімен және түстерін ажыратып, топтастыруға үйренді.

Ф.Фребельдің дидактикалық материалдары арқылы қоршаған орта туралы түсінік қалыптасып, материалдармен танысып, жаңа идеялар туындауына жағдай жасалды.

В.Воскобовичтің дидактикалық ойындары

З.Дьенеш блоктары

Н.Зайцев кубиктері

"Тәй-тәй" технологиясы

Ф.Фребельдің дидактикалық материалдары

Д.Кюизенер таяқшалары

«Монтессори әдістемесі» бойынша толық жабдықталған «Айгөлек» және «Ботақан» топтары жұмыс жасайды.

Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартында бір жас пен алты жас арасындағы балалардың дамуының сензитивті кезеңдерінің өзара байланысын қамтамасыз ету үшін заттық дамытушы ортаны ұйымдастыру қарастырылған. Бұл аталған идея М.Монтессори педагогикасының баланың дамуына жағдай жасайтын ортаны дайындауымен үндесіп отыр.

Монтессори педагогикасының тиімділігі – балаларға жауапкершілікті сезінуге, өздігінен шешім шығара білуге, топта да, жеке де жұмыс жасай білуге таңдау жасауына, өз уақытын ұйымдастыра білуіне мүмкіндіктер береді. Міне, осындай тиімділіктің нәтижесінде еркін, шығармашыл, бәсекеге қабілетті тұлға тәрбиеленеді.

ҚР Білім және ғылым министрлігінің 2012 жылғы 20-желтоқсандағы №557-ші бұйрығына сәйкес балалардың шығармашылығын арттыру мақсатында вариативтік компоненттердің қолданылуы да оң нәтиже беруде.

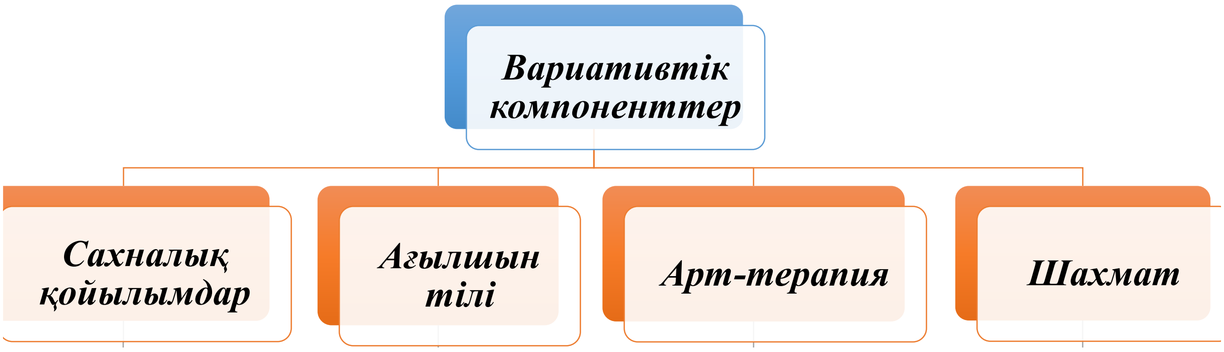

Балабақшада сапалы білімнің қолжетімділігін қамтамасыз ету мақсатында зияткерлік, адамгершілік, эстетикалық, коммуникативтік дамуына бағытталған дамытушы орталықтармен жабдықталған.

Құм терапиясы

Ұлттық құндылықтар орталығы

Кітапхана бұрышы

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуда заманауи әдістер мен технологияларды енгізу келешек ұрпақтың еркін дамуына, жан-жақты білім алуына, белсенді шығармашыл болуына жағдай жасау педагогқа байланысты. Балабақшадағы шығармашылықпен жұмыс жасайтын педагогтарының іс-тәжірибесінен "Өрлеу" біліктілікті арттыру ұлттық орталығымен бірлесіп «Ерте жастан дамытуға бағытталған бейінді бағдарламалардың инновациялық үлгілері» (Ер Тарғын балабақшасының тәжірибесінен) әдістемелік жинағы жарыққа шығып, облыс көлеміне таратылды.

Қорытындылай келе, қазіргі уақытта баланы заманына қарай икемдеп, өз заманының озық өнегесін оның санасына сіңіріп, шығармашылық бағытта жан-жақты дамыған тұлғаны тәрбиелеу мақсатында балабақша жұмысы жалғасын табуда.

МҮМКІНДІГІ ШЕКТЕУЛІ БАЛАЛАРМЕН ЖҮРГІЗІЛЕТІН ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ-ТҮЗЕТУ ЖҰМЫСТАРЫНЫҢ ӘДІСТЕРІН ЖЕТІЛДІРУДІҢ ӨЗЕКТІЛІГІ

Н. Сариева
№ 2 психологиялық-медициналық-педагогикалық консультация меңгерушісі
Қызылорда қаласы

Бүгінгі күні мүмкіндігі шектеулі балаларға білім беру мәселесінің өзектілігі мемлекеттің де, қоғамның да басты назарында. Біздің міндетіміз – ерекше қажеттіліктері бар балаларды қазіргі өмірге барынша бейімдеу, дені сау балалардың ортасына енгізіп, өмір сүруіне барынша қолайлы жағдай жасау. Білім беру оқу саласында, оның ішінде арнайы білім беру мекемелерінде осы санаттағы балалардың әлеуметтік бейімделуіне кедергі болатын бөгеулерді жою арқылы сапалы біліммен қамтамасыз ету, тең құқықтарын қорғау негізгі мақсатымыз.

Мүмкіндіктері шектеулі балалармен түзету жұмыстарын ерте жастан бастау елеулі нәтиже беретіні дәлелденген, сондықтан мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында арнайы топтар ашу бойынша облысымызда біршама жұмыстар жүргізілуде.

Қызылорда облысында 0-7 жас аралығындағы мүмкіндігі шектеулі балалардың 25%-ы мектепке дейінгі тәрбие және білім алу процесіне қосылған болса, 46%-ы түзету және оңалту жұмыстары жүргізіледі. Облыста 4 балабақшада, қала бойынша 1 балабақшада, аудандарда 4 арнайы түзету топтарында 48 мүмкіндіктері шектеулі балалар тәрбие алуда. Аудандарда осындай топтар санын көбейту келесі оқу жылына межеленуде.

Қазақстан Республикасында мүмкіндігі шектеулі балаларға ерте түзету көмегін берудің мемлекеттік жүйесі бес деңгейден тұрады.

Ерте түзету-педагогикалық көмек жүйесінің 1-деңгейі (скрининг) – яғни психофизикалық дамудың бұзушылықтарын анықтау. Неғұрлым ерте түзету ықпалын жүзеге асыру үшін скринингтің 1-кезеңі босануға көмектесетін мекемелерде жүргізілуі тиіс. Скринингтің келесі кезеңі денсаулық сақтаудың алғашқы медициналық-санитарлық көмек мекемелерінде өткізілуі керек. Онда да белгілі жас кезеңдерінде тексеру қайталап жүргізіледі.

Ерте түзету-педагогикалық көмек жүйесінің 2-деңгейі – психологиялық-медициналық-педагогикалық консультацияларда психофизикалық дамуды терең тексеру. Екінші деңгейде орындалатын іс-шаралар түрлі бағыттардағы мамандармен жүргізіледі, олар тексеру үрдісі кезінде баланың психофизикалық дамуына және оның әлеуметтік бейімделу дәрежесіне кешенді баға береді.

3-деңгей – арнайы балабақшаларда, жалпы типтегі балабақшалардың арнайы топтарында, түзету кабинеттерінде, оңалту орталықтарында жүзеге асырылатын түзету ықпалы.

4-деңгей – арнайы білім беру мекемелеріне психологиялық және арнайы педагогикалық әдістемелік көмек көрсету.

5-деңгей – мемлекеттік-құқықтық қамтамасыз ету мақсатында денсаулық сақтау, әлеуметтік қорғау салаларымен бірлесе отырып, білім саласында мүмкіндігі шектеулі балаларға әлеуметтік және педагогикалық түзете дамыту көмегін көрсету үшін жағдай жасау.

Осы түзете дамыту жұмыстарының нәтижесінде 3 оңалту орталығына, 6 түзету кабинеттеріне тартылған 2000-ға жуық балалардың 70%-ы басқалармен қатар, дені сау балалармен бірге жалпы білім беретін мектептерде оқуға толық мүмкіндік алды. Мысалы, ерте жастан скрининг жүргізу нәтижесінде соңғы 10 жылда аңықталған ауытқушылықтарға терең диагностикалық зерттеу жүргіз-

геннен кейін 4% құлағы нашар еститіні анықталды. Бұл балалармен түзету-дамыту жұмыстары, сонымен қатар, кохлеарлық имплантант жасалып, қазіргі таңда басқа балалармен қатар жалпы орта мектептерде білім алуда. Барлық арнайы мекемелер мүмкіндігі шектеулі балаларға түзету жұмыстарында жаңа технология әдістерін қолдануда. Мысалы, оңалту орталығында мүмкіндігі шектеулі балаларды әлуметтік бейімдеу мақсатында Монтессори кабинеттері жұмыс жүргізуде. Сонымен қатар, тірек қимыл аппараты бұзылысы бар балаларға Бобат терапиясы, емдік уқалау, аэрокомбинезондармен жүргізу, емдік дене шынықтыруда бейімдеу жаттығулары әдістемесі қолдануда. Тіл мүкістігі бар балаларға Зайцев әдістемесі бойынша жүргізілген түзету жұмыстары оң нәтиже беріп келеді.

Сонымен қатар, облыстық білім басқармасының оқу орталығының жоспарына сәйкес, жүйелі түрде арнайы білім беру мекемелерінің арасында тәжірибе алмасу семинарлары өткізіліп келеді.

Өкінішке орай, мүмкіндіктері шектеулі балалардың саны жылдан жылға көбеюде, сондықтан психологиялық және педагогикалық түзету жұмыстарының сапасы мен жүргізілуі күн тәртібіндегі маңызды мәселе болып қала бермек.

ПМПК мамандары диагностикалық және түзету жұмыстарымен шектелмей, ата-аналарға, тәрбиешілерге, мұғалімдерге әдістемелік кеңес және тәжірибелік көмек көрсетуде. Әрине, мәселе көп, дегенмен, осы жұмыстар жалғасын табады және заманауи даму бағытымен жетілдіріліп отырады.

Пайдаланылған әдебиет

1. Архипова Е.Ф. «Ерте жастағы балалармен логопедиялық жұмыс».
2. *Волкова И.Н. «Ерте диагностиканың және түзетудің өзекті мәселелері»*
3. *Лубовский В.И. Даму бұзушылығының ерте диагностикасы мен түзетуінің негізгі проблемалары. // Дефектология, №1, 1994.*
4. *Сулейменова Р.А. «Қазақстандағы МШ балаларға ерте түзету көмек жүйесі; жарыққа шығарудың және дамуының проблемалары» Алматы, 2001ж.*
5. *«Ерте жастағы психикалық дамудың диагностикасы» оқу-әдістемелік құралы, Алматы, 2000 ж.*

РАБОТА С РОДИТЕЛЯМИ – СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ПРОЕКТ «ЗАОЧНЫЙ ДЕТСКИЙ САД»

А.Бугубаева

методист учебно-методического центра развития образования Карагандинской области

Социально-педагогический проект «Заочный детский сад» направлен на тесное сотрудничество дошкольной организации с родителями и решение проблем раннего развития детей.

В ходе реализации первого этапа проекта в ясли-саду «Золушка» Абайского района была введена единица методиста по инновациям, осуществляющего деятельность в работе «Заочного детского сада». Был оформлен стенд информации для родителей заочного детского сада, проведен сбор информации о детях, не охваченных дошкольным воспитанием и обучением на микроучастке с целью вовлечения родителей неорганизованных детей раннего возраста в реализацию проекта «Заочный детский сад». Семьям были розданы буклеты. После чего родители заполнили анкеты. По итогам анкет был составлен социально-демографический паспорт каждой семьи.

При обработке анкет с целью выявления основных запросов родителей были получены следующие результаты: из 60 семей

- 18 человек желают, чтобы развитие ребенка было направлено на социализацию;
- 15 человек нацелены на полиязыковое развитие ребенка;
- 14 человек озабочены соблюдением здоровьесберегающих технологий;
- 10 человек стремятся к развитию художественно-эстетического вкуса у детей. При этом, консультаций педагога-психолога желали бы получить 10 семей; логопеда – 5 семей; медицинского работника – 7 семей.

На базе детского сада были разработаны положения Центра игровой поддержки, консультативного пункта и планы мероприятий. Были составлены списки семей, посещающих Консультационный пункт. Утвержден годовой план работы, график работы специалистов. Проведена ознакомительная беседа и консультация «Особенности развития вашего ребенка».

В ходе встречи был выявлен большой интерес и желание родителей в участии реализации данного проекта.

Реализуя основной этап проекта «Заочный детский сад», была оказана помощь в обеспечении максимального сокращения социальной изоляции семьи, дети которых не посещают детский сад, предоставляя им квалифицированную практическую и консультативную помощь специалистов.

- **Онлайн-подключение. Директор детского сада «Балауса» Алмира Кыргызбайкызы Кадырбаева**

Проект «Школа молодого родителя» стартовал в октябре 2014 года. Разработчиком данного проекта стал Учебно-методический центр развития образования Карагандинской области.

Цель проекта «Школа молодого родителя»: профессиональная помощь семье в воспитании детей, при этом не подменяя ее, а дополняя и обеспечивая более полную реализацию ее воспитательных функций:

- развитие интересов и потребностей ребенка;
- распределение обязанностей и ответственности между родителями в постоянно меняющихся ситуациях воспитания детей;
- поддержка открытости во взаимоотношениях между разными поколениями в семье;
- выработка образа жизни семьи, формирование семейных традиций;
- понимание и принятие индивидуальности ребенка, доверие и уважение к нему как к уникальной личности.

По реализации социально-педагогического проекта «Школа молодого родителя»» учебно-методического центра развития образования Карагандинской области и в городе Жезказган создано в 14 детских садах «Школа молодого родителя».

Опорным детским садом и участником проекта был детский сад №6 «Балауса»,

разработан план работы по направлениям.

На базе детского сада №6 проводилась методическая работа: семинары, мастер-классы, тренинги, обмен педагогическим опытом. Создана городская творческая группа из методистов детских садов. Проведен анализ семейного социума для определения целесообразности установления социального партнерства.

В ходе реализации проекта выявлена проблема привлечения родителей неорганизованных детей.

Решение проблемы вовлечения родителей в «Школу молодого родителя» – это открытие групп кратковременного пребывания на 30-45 мин по записи в очередь (на время пребывания родителей при беседе, консультации и семинаре и т.д.), так как возраст детей от 1 года до 3 лет, когда ребенок от матери неотделим. Только таким образом, можно вовлечь родителей и приблизить их к детскому саду. И в таком случае, необходимо глубже изучить проблему, расширить план действий (на местах) на усмотрение коллектива.

РЕЗУЛЬТАТЫ ОТ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОЕКТА

1. Положительная динамика уровня компетентности педагогов и родителей по вопросам взаимодействия и воспитания детей.
2. Охват родителей разнообразными формами сотрудничества (семейные клубы, кружки, тренинги, конкурсы, выставки, экскурсии, праздники и развлечения, коллективно- творческие работы.
3. Функционирование и развитие детско-взрослого сообщества (Детско-взрослые проекты по направлениям детского сада, с презентацией).
4. Методическая продукция: книжки-малышки, методические рекомендации, буклеты, «Советы и рекомендации» с рубриками «А знаете ли вы, что», серии консультаций, семинаров на интересующие их вопросы воспитания, развития детей.

Таким образом, взаимодействие воспитателей с родителями, это положительный эмоциональный настрой педагогов и родителей на совместную работу по воспитанию детей. Родители должны быть уверены в том, что дошкольная организация не навредит, так как будут учитываться мнения семьи и предложения по взаимодействию с ребенком. Педагоги, в свою очередь, уверены в поддержке родителей, которые с пониманием отнесутся к необходимости совместного решения проблем воспитания и развития детей.

Этот проект позволит усовершенствовать методы обучения и воспитания в младшем возрасте и подготовить выпускников дошкольных организаций к переходу к начальной школе по принципу преемственности и непрерывности.

«Школа молодого родителя»

«ХАНТАЛАПАЙ» ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫҚ РЕСПУБЛИКАЛЫҚ БАЙҚАУЫ – ҰЛТТЫҚ ОЙЫНДЫ ЖАҢҒЫРТУ ЖОЛЫ

Ұлттық ойындар – ата-бабаларымыздан жалғасып келе жатқан байлығымыз, асыл қазынамыз.

«Қазақ ұлты негізінен ұрпақ қамын басты мақсат етіп қойып, балалардың нағыз азамат болып қалыптасуына аса зор мән берген. Нәтижесінде дәстүрлі бала тәрбиесінің басты құралы ретінде ұлттық ойынды орайластырып, дамытып отырған», – деп «Қазақстан. Ұлттық энциклопедия» кітабында жазылғандай, балаларға рухани-адамгершілік тәрбие берудегі ұлттық ойындардың маңызы зор.

Қазақ хандығының 550-жылдық мерейтойына орай «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығы «Ханталапай» интеллектуалдық (сырттай) республикалық байқауын өткізді.

Қазақтың ұлттық ойындарын дәріптеу арқылы балалардың интеллектуалдық, тапқырлық, ептілік қабілеттерін дамытуға ықпал ету, патриоттық сезімдерін және Отанға, туған өлкеге деген сүйіспеншіліктерін ояту мақсатындағы бұл байқау «Ханталапай» ұлттық асық ойыны негізінде мектепке дейінгі ұйымдардың ересек топ балалар арасында ұйымдастырылды.

Республикалық байқауға қатысу үшін Облыстық білім басқармаларынан өз облыстарында ең үздік деп танылған «Ханталапай» ойын барысы бойынша түсірілген бейнематериал, ойынның қызықты сәттері бейнеленген фотоколлаж жұмыстары мен өтініштер қабылданды.

«Ең үздік бейнематериал» номинациясы бойынша жұмыстар ойын барысы бойынша түсірілген бейнематериалдар ойын шартының орындалуы, ойын мазмұнының ашылуы, бейненің сапасы, ойын өткізу кеңістігінің талапқа сәйкестігі сияқты критерийлермен бағаланып, қорытындысы шығарылды.

Бас жүлде:
Атырау облысы Исатай ауданы Аққыстау ауылы №1 «Қарлығаш» балабақшасы
I орын:
Ақмола облысы Степногорск қаласы №1 «Айгөлек» балабақшасы
II орын:
Атырау облысы Атырау қаласы №19 «Шұғыла» балабақшасы
III орын:
Павлодар облысы Павлодар қаласы №5 сәбилер балабақшасы

«Ең үздік фотоколлаж» номинациясы бойынша ойын сәттері бейнеленген фотоколлаждардың көркем безендірілуі, фотоның сапасы, сюжеттің ойын мазмұнына сәйкестігі, фотоколлаж құрастыруда шығармашылық таныту критерийлермен бағаланды. Нәтижесі төмендегідей:

Бас жүлде:
Алматы қаласы Бостандық ауданы №92 балабақшасы
I орын:
1. Маңғыстау облысы Түпқараған ауданы Ақшұқыр ауылы «Жауқазын» балабақшасы;
2. Қарағанды облысы Шахтинск қаласы «Снегурочка» сәбилер балабақшасы.

II орын:
1. Алматы қаласы Медеу ауданы №114 балабақшасы;
2. Маңғыстау облысы Ақтау қаласы №34 «Болашақ» балабақшасы.

III орын:
1. Қарағанды облысы Абай ауданы «Дамуында мүмкіншілігі шектелген бала-

ларға арналған «Бөбек» арнайы балабақша;

2. Қостанай облысы Рудный қаласы №10 балабақша.

Жүлделі орын иегерлері «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығының арнайы дипломдармен марапатталды.

Сондай-ақ, үздік жұмыстар деп бағаланған «Айгөлек» балабақшасы Ақтөбе облысынан, «Снегурочка» сәбилер балабақшасы, «Қызыл телпек» №110 балабақшасы Қарағанды облысынан, «Жауқазын», «Айгүл» балабақшалары Маңғыстау облысынан, №12 Мерей балабақшасы Ақмола облысынан, №30 «Жұмбақ» балабақшасы Атыраудан, «Ер Тарғын» балабақшасы Қызылордадан, А. Иманов атындағы ОМ мектепалды даярлық тобы Павлодар облысынан және Алматы қаласынан №110 балабақша Орталықтың алғыс хаттарына ие болды.

Сонымен қатар, Ұйымдастыру комитетінің әділ қазылар алқасының шешімімен байқау жеңімпаздарының жұмыстарын өңірлік мектепке дейінгі ұйымдарға озат тәжірибе есебінде тарату және «Ең үздік бейнематериал» номинациясы бойынша *Бас жүлде иегері Атырау облысы Исатай ауданы Аққыстау ауылы №1 «Қарлығаш» балабақшасының жұмысын «Қазақстан» РТРК» АҚ басқармасының «Балапан» телеарнасынан* көрсетуге ұсынылды.

Жас ұрпақты тәрбиелеудегі маңызды ұлттық ойындарды насихаттауға арналған «Ханталапай» интеллектуалдық республикалық байқауы қатысушылар тарапынан аса қызығушылықты танытты. Ұлтымыздың тұғыры мықты болуында ұлттық ойындардың ұмытылмай ойналып тұруы да өз үлесін қоспақ.

Қазақ елінің тарихы, тілі, діні, салт-дәстүрі ғасырдан-ғасырға ұласып, ата-бабаларымыздың мұра етіп қалдырған жерін, байлығын бүгінгі күні «Мәңгілік ЕЛ» болашақ ұрпақтары жалғастырады және ұрпақтан- ұрпаққа мұра етіп қалдырады деп кәміл сенеміз.

«Ең үздік бейнематериал» номинациясы

Бас жүлде иегері
Атырау облысы Исатай ауданы Аққыстау ауылы
№1 «Қарлығаш» балабақшасы

I орын иегері
Ақмола облысы Степногорск қаласы №1 «Айгөлек» балабақшасы

II орын иегері
Атырау қаласы
№19 «Шұғыла»
балабақшасы

III орын иегері
Павлодар қаласы
№5 бөбекжай-
балабақшасы

«Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығы Қазақстан Республикасының тұңғыш Президент күніне орай өткізілген «Ән шырқайық бәріміз!» балалардың ән айту сырттай республикалық байқауын ұйымдастырды

«Ең үздік орындаушы» номинациясы

Бас жүлде иегері Аяулым Сламхан
Алматы қаласы №172 бөбекжай-балабақшасы

I орын иегерлері

Алиша Тыныбаева
Астана қаласы №56
«Береке» балабақшасы

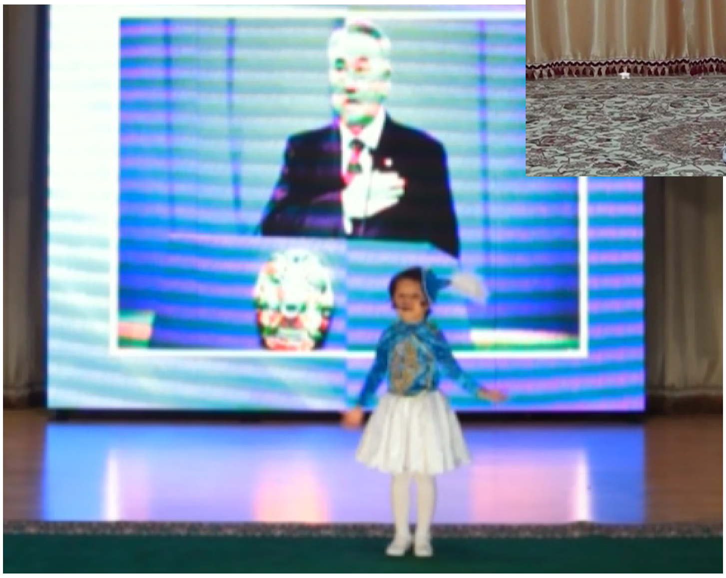

Аягүл Балғабаева
Маңғыстау облысы
Түпқараған ауданы
«Жауқазын» балабақшасы

II орын иегерлері

Әмина Қасымова
Астана қаласы
№76 «Әдемі» балабақшасы

Жамбыл облысы Байзақ ауданы
Құмжота ауылы
«Балауса» балабақшасы
Еркеназ Тоқбай

III орын иегерлері

Мадина Айсаева
БҚО Бөрлі ауданы
Ақсай қаласы
№5 балабақша

Рамазан Асқар
Атырау қаласы
№13 «Балапан»
балабақшасы

«Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығы Қазақстан Республикасы Конституциясының 20 жылдық мерейтойына арналған «Менің Отаным – Қазақстан» балалардың асфальтқа сурет салу сырттай республикалық байқауын ұйымдастырды

МЕНІҢ ТУҒАН ӨЛКЕМ – ҚАЗАҚСТАН!

Әділет Қанағат
Атырау облысы «Балбөбек» балабақшасы

БӘЙТЕРЕК

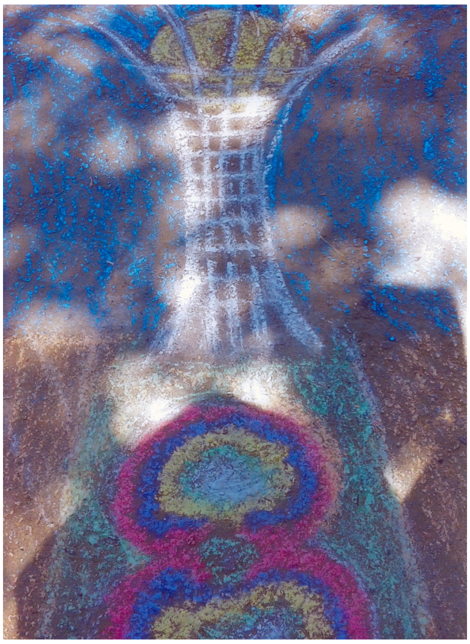

Әсел Холбой
ОҚО Мақтарал ауданы «Атамекен» балабақшасы

ГҮЛДЕНГЕН ДАЛА

Рустам Абдрахманов
ШҚО Зырян ауданы «Катюша» балабақшасы

КӨК БАЙРАҒЫМ ЕЛІМНІҢ!

Томирис Садвокасова
Ақмола облысы Атбасар қаласы №4 «Еркежан» балабақшасы

МЕН ЖАҚСЫ КӨРЕТІН ӘЛЕМ

Гүлназ Қуаныш
БҚО Орал қаласы
№45 «Нұрсәт»
бөбекжай-балабақшасы

ТУҒАН ЖЕРІМ

Әдия Уахитова
Павлодар облысы
Екібастұз қаласы
№25 «Ақбота» балабақшасы

У казахстанцев есть новый механизм накапливать деньги на обучение детей с получением процентных бонусов от государства

Государственная образовательная накопительная система

С 2013 года в Казахстане начала функционировать Государственная образовательная накопительная система (далее - ГОНС).

Система позволяет каждому гражданину Республики Казахстан открывать на свое имя либо на имя ребенка образовательный накопительный вклад, который в будущем можно будет использовать на оплату обучения в колледжах и вузах Казахстана и за рубежом. Оператором данной системы является АО «Финансовый центр».

На сегодняшний день уже открыто порядка **13 000 образовательных накопительных вкладов.**

Государственная премия 5%,7% + **Вознаграждение банка 10%** = **Доходность по вкладу от 15,5 %**

Особенности образовательного накопительного вклада:

- Премия государства, как вид дохода, не подлежит налогообложению;
- Образовательные накопительные вклады являются объектом гарантирования Казахстанского фонда гарантирования вкладов до 10 млн. тенге;
- Минимальный первоначальный взнос – 3 МРП (5 946 тенге в 2015 г.);
- Срок накопления – до 20 лет;
- Возможность получить образовательный кредит в банке под 100% гарантию государства в лице АО «Финансовый центр» МОН РК.

*** Премия государства и вознаграждение банка капитализируются и в целом доходность составляет от 15,5%, за счет чего вкладчик, приобретая услуги образования, экономит на расходах до 30-40%.**

Для открытия образовательного накопительного вклада необходимо:

1. ШАГ – Выбрать один из банков-участников ГОНС;

2. ШАГ– Открыть образовательный накопительный вклад.

3. ШАГ – Внести первоначальный взнос.

Документы:

- удостоверение личности одного из родителей;
- свидетельство о рождении и ИИН ребенка.

WWW.RC-DD.KZ
«Мектепке дейінгі балалық шақ» РММ
Астана қаласы, VIP-қалашығы, 3
тел. 29 56 29, E-MAIL: RCDD_INFO@MAIL.RU